

Er gutter alltid gutter?

Gutter som heller vil leke med dukker enn med brannbiler, skaper fortsatt kulturell angst, og møtes med manglende forståelse. Ken Corbett skriver om dem med empati og nydelig terapeutisk innsikt.

Boyhoods
RETHINKING MASCULINITIES

Ken Corbett

Til tross for faglige lysår unna mitt daglige virke som sakkyndig og forsker fikk jeg tips om denne boken, som en påminner om et tidligere liv som terapeut i rådgivningstjenesten for homofile, lesbiske og bifile.

Bryter med kjønnsrollen

Boken kan plasseres i det barne- og utviklingspsykologiske feltet og tar for seg gutter, kjønn, kjønnsstilhørighet og utvikling av kjønnsidentitet og seksuell legning. Forfatteren beskriver spesielt de guttene som utviser annerledes kjønnsidentitetsutvikling enn andre. Vanligvis forventes det at gutter er tøffere og røffere enn jenter, leker med biler, vil bli brannmenn som store, spiller fotball og begynner å smugtitte på jentene tidlig i puberteten.

*Han skriver om disse annerledes guttene med betydelig innlevelse og empati.
Hans terapeutiske innsikt er nydelig*

Corbett skriver om gutter som ikke følger denne forventede stereotypiske utviklingen. Han omtaler de guttene som heller vil leke med dukker enn brannbiler, som skygger unna gutters røffe lek, som er sensitive og som foretrekker å leke med jentevenner (på et stadium da flertallet av gutter «skyr» jenter som pesten), og som liker å kle seg ut – gjerne feminint. Disse guttene passer ikke inn i den vanlige oppfatningen av en gutts utvikling gjennom barndom, ungdomstid og tidlig voksenalder.

Corbett starter friskt med en re-analyse av Freuds *Analysis of a Phobia in a Five-Year Old Boy*, i og med at lille Hans er den første gutten omtalt i psykoanalytisk litteratur. Forfatteren går langt i å kritisere Freud for å overse familiens dysfunksjonalitet i sin analyse av Hans' fobiske vanskeligheter.

Resten av bokens kapitler (hvis titler jeg ikke alltid forstår) starter med en psykoanalytisk teoretisering over et fenomen som så illustreres med en vignett fra egen klinisk praksis.

Ny forståelse

Corbett savner en tydeligere psykoanalytisk teori rundt maskulinitet og fremmer en ny måte å teoretisere, analysere og vurdere gutters utvikling på. Han vil øke bevisstheten om variasjonsbredden av gutters kjønnsidentitetsutvikling, Og han går inn for å utvide og vitalisere bildet av gutten og mannen:

... as I believe, that normative masculinity is particularly bereft of imagination, caging boys within a dull fence and making melancholic monsters of far too many men.

Det som ligger forfatteren nærmest på hjertet, er å utvikle den psykoanalytiske tenkningen utover klassisk kjønnsidentitetstenkning, og å få inkludert gutter med en annerledes kjønnsidentitetsutvikling i teorien. Uten en slik forståelse, for de spesielle, for de litt annerledes, frykter Corbett at flere gutter som er utenfor den vanlige normen, kan bli misforstått og ikke minst utsatt for grov feilbehandling av både foreldre og terapeuter. Det kan medføre at slike gutter utvikler en intens skamfølelse overfor seg selv, i tillegg til isolasjon og aggresjon.

Ujevnt

Lykkes forfatteren? Både og, etter min oppfatning. Bokens tema fenger i alle fall meg, og slik sett er min innstilling til forfatterens prosjekt svært positiv. Dessverre synes jeg ikke at Corbett er spesielt flink til å gjøre sin teoretisering og bruk av psykoanalytisk språkdrakt forståelig. Ikke sjelden faller jeg helt av lasset, og enkelte uttrykk skaper ingen mening hos meg. Hva i all verden menes med uttrykket «Fantastic Phallicism»? Har jeg vært bevisstløs i perioder av de ellers spennende forelesningene om psykoanalysen i studietiden, eller er det faktisk tale om en sær eller intern språkbruk?

Men når Corbett binder sine teoretiske analyser opp i de kliniske vignettene, blir det bra. Mer enn bra. Han skriver om disse annerledes guttene med betydelig innlevelse og empati. Hans terapeutiske innsikt er nydelig. Han klarer dessuten å knekke stereotyper og forestillinger ettertrykkelig. Samtidig påviser han hvor mye kulturell angst det er som rår grunnen når det er snakk om gutter som utvikler seg litt annerledes enn flertallet, og han skriver:

In direct contrast with most theorists who have written about boyhood femininity, it has not been my experience that these boys so willingly or easily or unthinkingly «display» their femininity. They are guarded, inhibited, shut down and often angry.

Angriper feilbehandling

Der hvor forfatteren etter min oppfatning blir utydelig når han teoretiserer, blir han desto tydeligere når han trer frem og tar mer praktiske terapeutiske standpunkt. Det gjelder særlig kapittel fire, hvor Corbett går kraftig i rette med det han anser som feilbehandling: Han stiller seg sterkt kritisk til behandlerne som forsøker å modellere guttene til å bli «alminnelige» slik at *foreldrene* unngår et sosialt problem. Dette er malpraksis utført av terapeuter uten empatisk forståelse for den feminine gutten.

Selv om Corbett bruker den psykoanalytiske språkdrakten på en tungvint måte, så er hans tenkning og kliniske vignetter av stor nytte. Nytteverdien vil være størst for de som arbeider

terapeutisk med barn, med personer som har kjønnsidentitetsproblemer – eller de (guttene) sliter med at *andre* (f.eks. familie) sliter med dem.

I Tidsskriftet nr. 47, 2010 skrev Hanne Øvrås en tankevekkende artikkel om sitt masteroppgaveprosjekt. Hun hadde intervjuet seks ansatte i BUP om deres erfaringer og tanker rundt seksuell orientering i møte med ungdom. Øvrås fant at helsepersonell kvier seg for å ta opp ikke-heterofile temaer, og at de har en noe usikker og passiv innstilling til å drøfte slike temaer med ungdom. Slik sett risikerer man at en gruppe mennesker forblir utenfor, også i terapirommet. I USA har det nylig vært avdekket flere tilfeller hvor unge homofile ned i 13-årsalderen har tatt selvmord, angivelig fordi de har blitt mobbet og trakassert av så vel medelever som av lærere, og til og med av sine egne foreldre. Derfor er kampanjen «*It gets better*», fremmet av blant annet President Barack Obama, blitt iverksatt som tiltak mot slike selvmord. Norge er ikke kjemisk fritt for slike problemstillinger, og denne boken kan være en god introduksjon for helsepersonell som har med «skeiv» ungdom å gjøre.

Betydningfull

Dette er en viktig bok. Dersom de sensitive, feminine, eventuelt skeive guttene tidlig ble møtt med forståelse og respekt i sitt eget miljø, eventuelt hos en behandler, våger jeg den påstand at vi ville sett færre selvmord og færre overgrepssaker. Gutter, og senere menn, som har selvtillit og (an)erkjennelse for den de er, begår sjelden seksuelle overgrep. Det er de som forakter seg selv og aggressivt undertrykker sin egen seksualitet, som står i risikozonen for å skade seg selv eller andre.

Det er mye uforstand rundt oss, denne boken kan sørge for litt mindre av det.

Gutter er ikke alltid bare gutter.

Anmeldt av Pål Grøndahl, Kompetansesenter for sikkerhets-, fengsels- og rettspsykiatri, Oslo universitetssykehus